

2 Γέροντος Σωφρονίου Σαχάρωφ του Αγιορείτου, και κτήτορος Μονής στο Essex της Αγγλίας: ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Μετά το «Οίδα άνθρωπον έν Χριστώ» (Α), επιλογή αποφθεγμάτων υπό Λεοντίου Μοναχού Διονυσιάτου, από άλλα πολύ αξιόλογα βιβλία του γέροντος Σωφρονίου:

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ (Β) Έκδοση: ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΕΣΣΕΞ ΑΓΓΛΙΑΣ 1993. Μετάφρασις εκ του Ρωσικού Ιερομονάχου Ζαχαρίου.

ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗΣ (Γ) Έκδοση: ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΕΣΣΕΞ ΑΓΓΛΙΑΣ 1995. Μετάφρασις από τα Γαλλικά Ιερομονάχου Ζαχαρίου.

ΑΣΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ (Δ) Έκδοση: ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΕΣΣΕΞ ΑΓΓΛΙΑΣ 1996. Μετάφρασις από τα Γαλλικά και Ρωσικά Ιερομονάχου Ζαχαρίου.

Έγινε κάποια προσαρμογή στην δημοτική για το διαδίκτυο, υπό Λεοντίου Μοναχού.

«Η παρατηρούμενη σε όλο τον κόσμο πνευματική κρίση άραγε δεν είναι προετοιμασία προς μία νέα μεγάλη αναγέννηση;... Και αυτό είναι δυνατόν να έλθει σαν ισχυρή πλημμύρα, σαν εκτυφλωτική αστραπή στο σκότος του μεσονυκτίου».

Γέροντας Σωφρόνιος

Αριστερά, η είσοδος προς τα κελιά των Μοναχών, στην Μονή του Βαπτιστού, στο Έσσεξ της Αγγλίας.

Β 01 Η προσευχή είναι ατελείωτη δημιουργία, ανώτερη από κάθε τέχνη ή επιστήμη. Δια της προσευχής εισερχόμαστε σε κοινωνία μετά του Ανάρχου Όντος.

Η προσευχή αποκαθιστά οπωσδήποτε μέσα μας την θεία εκείνη πνοή την οποίαν ο Θεός «ενεφύσησεν εις το πρόσωπον του Αδάμ», και δυνάμει της οποίας αυτός «εγένετο εις ψυχήν ζώσαν». Το αναγεννημένο δια της προσευχής πνεύμα μας αρχίζει να εκπλήσσεται προ του μεγάλου μυστηρίου του Είναι. (016)

Β 02 Εάν η επίτευξη επιστημονικής πολυμαθείας απαιτεί μακροχρόνιο και έντονο αγώνα, η απόκτηση της προσευχής απαιτεί ασυγκρίτως εντονότερο. (017)

Εάν είμαι διανοητικά προικισμένος για σοβαρή επιστημονική εργασία ή καλλιτεχνική δημιουργία, η επιτυχία μου σε αυτές θα αποτελέσει αφορμή προς κενοδοξία, και θα καταστεί αδύνατο να βρω την **βαθεία καρδιά: τόπο της πνευματικής προσευχής.** (018)

Β 03 Χρόνος είναι ο «τόπος» της συναντήσεώς μας μετά του Δημιουργού· χρόνος είναι η διαδικασία της πραγματοποίησης του σχεδίου του Θεού περί της Δημιουργίας: «Ο Πατήρ μου έως άρτι εργάζεται, καγώ εργάζομαι». Η Δημιουργία δεν έχει εισέτι τελειωθεί.

Στον καθένα μας παρεσχέθη «ίδιός τις χρόνος», βραχύς μεν, αλλά επαρκής για την επίτευξη της σωτηρίας. (025)

B 04 Δεν είμαστε σε θέση να φθάσουμε την τελειότητα των εντολών, αλλά από μας εξαρτάται να επιδείξουμε την μεγαλύτερη δυνατή φιλοπονία, και τότε Εκείνος ο Ίδιος θα επιτελέσει το υπόλοιπο... Η δύναμη των ευαγγελικών εντολών έγκειται εις το ότι αυτές κατά φυσικό τρόπο εισάγουν στην απειρότητα του Θεού Είναι (της Θείας Υπάρξεως). (035)

B 05 Δεν δόθηκε σε όλους η εμπειρία των καταστάσεων προσευχής, κατά τις οποίες το πνεύμα μας ελευθερώνεται από τα υλικά δεσμά και τις συνθήκες του χρόνου και του χώρου. Αντίθετα, σε ελάχιστους. Αλλά ιδού, **πιστεύομε στην επιστήμη, με αφελή πίστη, παρά την πασιφανή της σχετικότητα.** (039)

B 06 Τι είναι αυτό το **Ποτήριο του Χριστού** κατά την ουσία του; Το βάθος του μυστηρίου αυτού είναι κρυμμένο από μας. Στην προσπάθειά μας να ακολουθήσουμε τον Χριστό δια της οδού της τήρησης των εντολών Αυτού, αναπόφευκτα και ακατάπαυστα πίνουμε κάποιο «ποτήριο», αλλά δεν κατανοούμε πλήρως το Ποτήριο εκείνο στο οποίο αναφερόταν και το οποίο ζούσε ο Χριστός «εν τη ώρα εκείνη»... Το Ποτήριο του Χριστού είναι μυστηριώδες, αλλά και το δικό μας ποτήριο είναι κρυμμένο από τους οφθαλμούς των άλλων. (040)

B 07 Κανείς από τα παιδιά του Αδάμ δεν μπορεί να ζησει έτσι (αγαπάτε τους εχθρούς σας) με μόνη τη δύναμή του. Τούτο δεν είναι δυνατό με άλλο τρόπο, παρά μόνο εάν το Πνεύμα το Άγιον γεμίσει την καρδιά του ανθρώπου με την ιδιάζουσα σε Αυτό αιωνιότητα. Άνευ Αυτού δεν μπορούμε να φυλάξουμε την εντολή του Θεού. (042)

B 08 Ο όφις για να απορρίψει από πάνω του το παλιό άχρηστο ένδυμα, διέρχεται δια στενής σχισμής· έτσι και κάθε άνθρωπος, για να σωθεί οφείλει να περάσει δια λίαν «στενής πύλης», για να γδυθεί από τους «δερμάτινους χιτώνες», τους οποίους ντυθήκαμε στην πτώση μας. (043)

B 09 Όσον και εάν είμαι όντως «μηδέν», εν τούτοις το Άκτιστον Φως φανερωνόταν σε εμένα ακριβώς λόγω της πίστης στον Χριστό. (050)

B 10 Εάν ο Θεός είναι τέτοιος όπως Τον φανέρωσε ο σταυρωμένος Χριστός, τότε πάντες εμείς, και μόνον εμείς, είμαστε υπεύθυνοι δια πάντα τα κακά που πληρούν άπασα την ιστορία της ανθρωπότητας.

Η Θεία ταπείνωση μπορεί να χαρακτηριστεί σαν ετοιμότητα, σαν άνοιγμα για την αποδοχή πάντων και πασών των πληγών που προέρχονται από χέρι ανθρώπων, των υπ' Αυτού κτισθέντων... Και **είδα εν πνεύματι** ότι η αιτία των αλύτων βασάνων των ανθρώπων δεν ήταν η απουσία ευσπλαχνίας προς εμάς εκ μέρους του Θεού, αλλά αποκλειστικά και μόνο η κατάχρηση του δώρου της ελευθερίας υπό του ανθρώπου, το οποίο μάλιστα δεν μας αφαιρέθηκε ακόμη και μετά την πτώση μας. (053)

B 11 Κάποτε άορατο πυρ άγγιζε την κορυφή της κεφαλής μου και εισερχόταν γρήγορα σε όλο το σώμα μου μέχρι τα πόδια, φλογερή δε προσευχή μετά μεγάλου κλαυθμού για τον κόσμο με εκυρίευε για ώρες.

Τότε προσευχόμουν ως επί το πλείστον γονυπετής, πέφτοντας κατά πρόσωπον πάνω στο δάπεδο. Όταν δε εξασθενούσε το σώμα αποκοιμόμουν, αλλά στην συνείδησή μου δεν έπαυα να προσεύχομαι, ούτε αισθανόμουν τον εαυτό μου να κοιμάται. Μόνο όταν σηκωνόμουν μπορούσα να εννοήσω ότι το σώμα μου κοιμόταν, διότι δεν ήταν πάντοτε στην αυτή στάση στην οποία προσευχόμουν. (057)

B 12 Δεν θα πω ότι μίσησα τον πατέρα ή την μητέρα μου ή τους λοιπούς συγγενείς και φίλους. Αρκούσε σε μένα το μίσος προς τον εαυτό μου, ενώ για τους άλλους, τρόπον τινά, δεν σκεπτόμουν. Ο πόθος μου για τον Θεό μου προκαλούσε μεγάλο πόνο, τόσο ώστε να ξεχνώ όλα τα λοιπά, μένοντας μόνος μαζί Του. (044)

B 13 Δύο, ίσως και τρεις φορές, στους δρόμους του Παρισιού έχασα λόγω της προσευχής την αίσθηση του υλικού κόσμου γύρω μου. Εύκολα όμως μπόρεσα να φθάσω στον τόπο του προορισμού μου.

Μέσα μου ζούσα την θαυμαστή διαδικασία της πάλης μεταξύ της έλξης προς την τέχνη και της προσευχής. Η τελευταία νίκησε το πάθος του ζωγράφου, αλλά όχι εύκολα ούτε γρήγορα. Μετά από αυτά, στο Θεολογικό Ινστιτούτο η προσευχή δεν με βοηθούσε να έχω στραμμένη την προσοχή μου στα παραδιδόμενα μαθήματα. Έπρεπε να παλέψω προς το ιδιόμορφο αυτό εμπόδιο, που όμως καθ' αυτό είναι πολύτιμο... **Παρά το ενδιαφέρον μου προς τις εκκλησιαστικές επιστήμες, η πνευματική μου ανάγκη, να παραμένω στην προσευχή, υφίστατο ζημία, και εγώ αναχώρησα για τον Άθωνα.** (058)

B 14 Κατά την ανάγνωση του Ευαγγελίου, μου φαινόταν όλοι οι λόγοι του γνωστοί, αλλά δεν μπορούσα να κατανοήσω ότι μέσα στον καθένα από αυτούς κρύβεται αυτό τούτο το Είναι του Θεού... (060)

B 15 Προ των οφθαλμών μας τελείται το ανέκφραστα μεγάλο θαύμα της δημιουργίας του κόσμου, της δημιουργίας θεών, που ακόμη δεν έχει συντελεσθεί. Η τελειώσή του είναι υπεσχημένη για τον μέλλοντα αιώνα. (066)

B 16 Είναι ανεπαρκές να πεισθούμε με τον νου περί της θεότητας του Χριστού ούτως ώστε πλέον να τα εννοούμε όλα, όπως πρέπει. Είναι απαραίτητο να καταβάλουμε προσπάθειες στον υπέρτατο βαθμό, για να ζήσουμε σύμφωνα με τον λόγο Του. (067)

B 17 Η προσευχή είναι ενέργεια ιδιαίτερας τάξεως. Είναι ένωση δύο ενεργειών: της κτιστής-δικής μας, και της Θείας-άκτιστης. Σαν τέτοια δρα και στο σώμα και εκτός του σώματος· ακόμη δε και εκτός του κόσμου αυτού, του χώρου και του χρόνου. Όταν βρισκόμαστε σε μακάριο δέος από την όραση της αγιότητας του Θεού, η προσευχή αποβαίνει ισχυρά ορμή του πνεύματος διαρρηγνύουσα τον στενό κλοιό της βαρείας ύλης. Το δοθέν σώμα μας οφείλει να «πνευματοποιηθεί». (071)

B 18 Είναι μαρτύριο να συναισθάνεται κάποιος αδιάκοπα την (πνευματική) φτώχεια του. Από το βάρος της συντρίβονται και τα οστά ακόμη... Παράδοξο όμως: Όταν εξασθενούσε η αγία αυτή συντριβή, αισθανόμουν σαν να πέθαινα πνευματικά. Δεν κατανοούσα την φύση του φαινομένου τούτου...

Ο κλήρος μας επί της γης είναι να είμαστε «πτωχοί τω πνεύματι». Ευθύς μόλις μας εναγκαλισθεί η ψευδής ανάπαυση της αυτό-ικανοποίησης, πάραυτα το Πνεύμα της Ζωής, το «εκ του Πατρός εκπορευόμενον», μας εγκαταλείπει. (074)

B 19 Τον πέμπτο χρόνο της μοναστηριακής μου ζωής ο ηγούμενος της Μονής του Αγίου Παντελεήμονος (Αγίου Όρους), Αρχιμανδρίτης Μισαήλ, με κάλεσε και μου ανέθεσε σαν διακόνημα την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας... «Πάτερ Σωφρόνιε ο Θεός δύο φορές δεν κρίνει ...» (076)

Όταν άνοιξα την Γραμματική της Αττικής διαλέκτου συγκέντρωσα, όπως ήταν εύλογο, την προσοχή μου στα γραφόμενα. Και τι λοιπόν συνέβη; Αισθάνθηκα κατά τρόπο φυσικό σαν να εξήλθε ο νους μου από την καρδιά, να ανέβηκε ως του μετωπικού μέρους του κρανίου και να κινήθηκε περαιτέρω προς την κατεύθυνση του βιβλίου. **Κατ' εκείνη τη στιγμή έγινε φανερό σε μένα ότι ο νους μου παρέμενε μόνιμα, ημέρα και νύκτα μέσα στην καρδιά μου κατά την διάρκεια των επτά ετών προσευχής μετανοίας.** Εγώ, κατά τον λόγο του ηγουμένου παρέμενα ήσυχος εσωτερικώς...

Η νέα ενασχόλησή μου με στέρησε από την προσευχή, αλλά η χάρη με μορφή, λίαν θαυμαστή, ειρήνης άγνωστης έως τότε, δεν με εγκατέλειπε κατά τους μήνες της προσπάθειάς μου, να μάθω την Ελληνική γλώσσα. (077)

B 20 Όταν επανήλθα στην Ευρώπη, ερχόμενος σε επαφή με ανθρώπους άλλου πνεύματος, αισθανόμουν ενέργεια εξερχόμενη απ' αυτούς, η οποία σαν ψυχρός άνεμος προσέκρουε στην καρδιά μου, και τρόπον τινά συνέχεε τον νου μου. Η ενέργεια αυτή, ξένη προς το πνεύμα του Χριστού, ταρασσει προς στιγμήν την εσωτερική ειρήνη, και διεγείρει τον νουν σε κάποιο είδος πάλης. **Η Άνωθεν δωρεά, που μου δόθηκε στην έρημο κατά την προσευχή της αγάπης, υπερνικούσε τις αντίθετες αρνητικές επιδράσεις:** «Διότι ο νόμος του πνεύματος της ζωής εν Χριστώ Ιησού με ελευθέρωσε» από την εξουσία του πνεύματος του κόσμου τούτου. (080)

B 21 Το είναι παντός λογικού-προσωπικού όντος (η θέληση δηλαδή της ύπαρξής του) κινείται μεταξύ δύο ορίων: Το όνομα του ενός είναι αγάπη προς τον Θεό μέχρι του αυτομίσους του άλλου, αγάπη προς τον εαυτό του μέχρι του μίσους προς τον Θεό.

B 22 Από του μόνου **όντως Όντος** (Θεού) - Εγώ ειμί ο Ων - δύνανται να εκπέσουν και μεμονωμένα άτομα και ολόκληρα γένη. (085)

B 23 Η προσευχή υπέρ του κόσμου είναι η πιο βαριά και αδιέξοδη, με την έννοια ότι το πνεύμα μας ουδέποτε επιτυγχάνει τελείως του σκοπού του. Ευχόμενος υπέρ του εαυτού του ο άνθρωπος μπορεί να γευθεί στο βάθος της καρδιάς του πλημμύρα τρυφερής αγάπης και ειρήνης. Διατηρεί αυτή την κατάσταση κάποιο χρόνο. Κατά την υπέρ του κόσμου όμως προσευχή, ακόμα και την πιο φλογερή και παρατεταμένη, η ψυχή γρήγορα αντιλαμβάνεται ότι βαρύ νέφος αντιπάθειας, όπως και πριν (την προσευχή), κρέμεται πάνω στη γη: **Είναι υπερβολικά πολλοί οι άνθρωποι, οι οποίοι «αγάπησαν περισσότερο το σκότος (του μίσους) από το φως (της αγάπης) του Θεού».** (093)

Και παράδοξο και θλιβερό: Ο κόσμος σαν σύνολο δεν δέχεται το πνεύμα του Θεού, και η προσευχή επιστρέφει στον προσευχόμενο όχι μόνο με το αίσθημα της μη ικανοποίησης, αλλά και με ακόμη περισσότερη θλίψη. Αυτό βεβαίως δεν είναι αληθινή αίσθηση. Όντως η αναζητούμενη αλλαγή στην πνευματική ατμόσφαιρα της Οικουμένης δεν επήλθε. **Εάν όμως δεν υπήρχαν ευχέτες υπέρ του κόσμου, η «εξουσία του σκότους» θα εντεινόταν, με ακόμη μεγαλύτερη δύναμη.**

B 24 Ακόμη και όσοι δεν βίωσαν με ένταση την περιγραφείσα πριν εμπειρία, εύκολα θα με εννοήσουν, εάν με έμπνευση υπό του Θεού προσευχήθηκαν υπέρ του κόσμου ή υπέρ μεμονωμένων αγαπητών τους ανθρώπων. Συχνά η καρδιά σε τέτοια προσευχή γρήγορα εισέρχεται σ' αυτή την ίδια τη ζωή εκείνου ή εκείνων δια τους οποίους προσεύχεται, και γνωρίζει τι τους συνέχει: χαρά και ανάπαυση, αδημονία και θλίψη, το απαίσιο ενίοτε σκότος του άδη και το όμοιο προς αυτό κακό. Ο προσευχόμενος αισθάνεται τις καταστάσεις αυτές σαν δικές του. Και αυτό αποτελεί ιδιαίτερου είδους παραπλάνηση. **Κατ' ουσίαν η ψυχή δια της προσευχής βλέπει -ζει- ενώνεται με εκείνους υπέρ των οποίων προσεύχεται. Εάν μετά το βαρύ τούτο αίσθημα, του οποίου έλαβε πείρα, επακολουθεί χαρά ή ανάπαυση, αυτό είναι ενδεικτικό σημείο ότι η προσευχή αυτού εισακούσθηκε.** Ο ασθενής θα αναρρώσει, ο απεγνωσμένος θα λάβει φως ελπίδος, η επαπειλούμενη συμφορά θα παρέλθει, και τα όμοια.

Ακριβώς η κοινωνία αυτή με τους ανθρώπους μέσα στην ύπαρξή μας, ακόμα μάλιστα και με τον κόσμο αυτό γενικότερα, χαρακτηρίζει την γνήσια προσευχή. (094)

B 25 Η προσωπική μας πείρα οδηγεί στην διαπίστωση ότι η ανθρωπότητα στην πλειονότητά της, μέχρι και τη σημερινή ημέρα, δεν έφθασε στο ύψος των εντολών του Ευαγγελίου. Απορρίπτοντας τον Χριστό ως τον αιώνιο Άνθρωπο, και προπαντός ως τον Αληθινό Θεό, υπό οιαδήποτε μορφή, υπό οιαδήποτε πρόθεση, οι άνθρωποι στερούνται του Φωτός της ανάρχου Βασιλείας και της δόξης της υιοθεσίας... **Όταν αισθανθούμε τον Χριστό ως Θεό-Σωτήρα, υπερβαίνουμε τα όρια του χρόνου και του χώρου:** εισερχόμαστε σε εκείνη την μορφή του είναι, στην οποία δεν υπάρχει η έννοια της τραγωδίας. (096)

B 26 Υπάρχουν δύο είδη θεολογίας: το ένα - ευρέως γνωστό κατά τους παρελθόντας αιώνες - είναι η επαγγελματική καθέδρα του πολυμαθούς· το άλλο η συσταύρωση μετά

του Χριστού, η γνώση Αυτού μέσα στα ενδόμυχα της καρδιάς. Το πρώτο είδος είναι προσιτό στο πλήθος των διανοητικώς προικισμένων ανθρώπων, αυτών που προτιμούν την **φιλοσοφική προσέγγιση της θεολογίας**. Η πραγματική δε πίστη στην Θεότητα του Χριστού, η οποία εκφράζεται δια ζωής σύμφωνης προς το πνεύμα των εντολών Του, δεν είναι απαραίτητη γι' αυτούς. Το δεύτερο είδος είναι **θεολογία ομολογίας**, η οποία γεννάται με τον βαθύ φόβο του Θεού στο πυρ της φλογερής μετανοίας, η οποία εισάγει στην οντολογική πραγματικότητα με την εμφάνιση του Ακτίστου Φωτός.

Η ακαδημαϊκή θεολογία σε συνδυασμό με την ζώσα πίστη δίδει αγαθά αποτελέσματα. Εύκολα όμως «εκφυλίζεται», αποβαίνει αφηρημένη θεωρία, παύει να είναι εκείνο, που παρατηρείται στην ζωή των Αποστόλων, των Προφητών και των Πατέρων μας, δηλ. άμεσος ενέργεια του Θεού μέσα μας...

B 27 Στην εξαντλητική προσευχή μετανοίας υπέρ όλου του κόσμου ενωνόμαστε πνευματικά με όλη την ανθρωπότητα: Γινόμαστε παγκόσμιοι κατ' εικόνα της παγκοσμιότητας του Ιδίου του Χριστού, ο οποίος φέρει μέσα Του παν ό,τι υπάρχει. Αποθνήσκοντες μαζί Του και μέσα σ' Αυτόν, ήδη από εδώ, προγευόμαστε την Ανάσταση.

Για να γνωρίσουμε, καθώς πρέπει, τον Χριστό, είναι απαραίτητο να συμμετάσχουμε και εμείς στα παθήματα Του, και να βιώσουμε, αν είναι δυνατόν, το παν, καθώς και Αυτός ο ίδιος. Έτσι και μόνον έτσι γνωρίζεται ο Χριστός-Αλήθεια· τουτέστιν υπαρξιακά, όχι αφηρημένα, όχι μέσω ψυχολογικής ή θεωρητικής πίστης, η οποία στερείται βιωματικής πείρας. (116)

B 28 Η παρατηρούμενη σε όλο τον κόσμο πνευματική κρίση άρα γε δεν είναι προετοιμασία προς μία νέα μεγάλη αναγέννηση; Επομένως, ό,τι τελείται τώρα στις ψυχές μεμονωμένων ατόμων, μπορεί να λάβει χώρα και σε πλήθος ψυχών. Και αυτό είναι δυνατόν να έλθει σαν ισχυρή πλημμύρα, σαν εκτυφλωτική αστραπή στο σκότος του μεσονυκτίου. Η δοθείσα σε μας περίοδος της ιστορίας δύναται και θα όφειλε να αποβεί περίοδος αφομοίωσης του είναι, σε όλες του τις διαστάσεις.

B 29 Η σειρά της αποκάλυψης περί του Θεού, που εκτίθεται στην Αγία Γραφή, συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με την διαδικασία της προσωπικής μας προόδου - αυξάνομε στη γνώση όμοια προς τους προπάτορες και τους πατέρες μας: Κατ' αρχήν οι άνθρωποι συλλαμβάνουν την έννοια περί Ανωτέρου Όντος. Έπειτα συνεχώς νέα και νέα κατηγορήματα Αυτού γίνονται γνωστά στο ανθρώπινο πνεύμα, έτσι φθάνει η ώρα του φοβερού Συναϊτικού «Εγώ ειμί». Στους αιώνες που ακολούθησαν εμβαθύνεται η πείρα και η κατανόηση, αν και δεν επιτυγχάνεται ακόμη η τελειότητα, μέχρις ότου έλθει ο Προσδοκώμενος.

B 30 Η αποκάλυψη μας έφερε το νέο Όνομα: Ιησούς, Σωτήρ, ή Θεός-Σωτήρ. Το μέγα Φως εισήλθε στην ζωή του κόσμου. Ανέτειλε νέα εποχή. Ήτο ιερή η ιστορία από Αδάμ μέχρι Μωϋσέως. Ιερή από της στιγμής της Συναϊτικής Θεοφανείας. Και ακόμη περισσότερο ιερή από της στιγμής της ελεύσεως του Χριστού.

Και ενωρίτερα υπήρξαν ιδέες περί Θεού-Σωτήρος, αλλά μετά διαφόρου περιεχομένου, άλλης διαστάσεως· είχαν χαρακτήρα ασυγκρίτως λιγότερα συγκεκριμένο.

Το όνομα Ιησούς μας αποκαλύπτει πρώτιστα το νόημα και τον σκοπό της με σάρκα ελεύσεως του Θεού: «δια την ημών σωτηρίαν». Η πρόσληψη της φύσης μας από τον Θεό δείχνει την δυνατότητα να γίνουμε και εμείς τέκνα Θεού. Η υιοθεσία αυτή συνίσταται στην μετάδοση σε μας της Θείας μορφής υπάρξεως: «Εν Αυτώ κατοικεί παν το πλήρωμα της Θεότητος σωματικώς». (135)

Ο φιλοσοφών νους εγκαταλειμμένος στον εαυτό του δεν μπορεί να συμφωνήσει με την Ευαγγελική εντολή. Αυτό αποτελεί γι' αυτόν αφροσύνη. Το Απόλυτο των φιλοσόφων δεν έλαβε την άδεια παρά των δημιουργών του να κενώσει (αδειάσει) τον εαυτό του μέχρι και της δουλικής μορφής.

Το φανταζόμενο από αυτούς Απόλυτο είναι κατ' ουσίαν το μη-όν (με την πλήρη σημασία του). Προ της ελεύσεως του Χριστού υπήρξαν πολλοί νόες, οι οποίοι ανέπτυσαν λίαν ελκυστικές θεωρίες περί ενός τέτοιου αφηρημένου Απολύτου. Γι' αυτό δεν πρέπει να μας

εκπλήσσει η εμφάνιση των ιδίων τάσεων στις ημέρες μας. Δυστυχώς πολλοί γίνονται θύματα της πνευματικής αυτής παραπλάνησης. (136)

B 31 Ο Μωϋσής υπό το όνομα Γιαχβέ - Εγώ ειμί - εννοούσε ένα Πρόσωπο. Ο Λόγος και το Πνεύμα ήσαν γι' αυτόν ενέργειες του Ενός Όντος. Σε εμάς όμως αποκαλύφθηκε ότι ο Λόγος και το Πνεύμα είναι Υποστάσεις ομότιμοι προς τον Πατέρα: Είς ο Θεός στην Ουσία Αυτού, τριπλός στις Υποστάσεις. Εικόνα του Θεού αυτού αποτελεί η μία φύση του Ανθρώπου με το πλήθος των υποστάσεων (των πολλών προσώπων).

Ένεκα της ενότητας του Θεού το Όνομα «Εγώ Ειμί» αναφέρεται εξ ίσου και σε όλη την Τριάδα και σε κάθε μία Υπόσταση ιδιαίτερω. Το Όνομα αυτό καθώς και πολλά άλλα μπορεί, και οφείλει, να εννοείται και σαν κοινό (προσηγορικό) Όνομα, και σαν ίδιο του κάθε Προσώπου. Όπως και το όνομα Κύριος, αναφέρεται και εις τα τρία ομού Πρόσωπα, συγχρόνως δε χρησιμοποιείται και ως ίδιον όνομα δι' έν έκαστον των τριών Προσώπων. Το αυτό είναι δυνατόν να ειπούμε και περί του ονόματος Ιησούς - τουτέστι Θεός Σωτήρ. Αλλά στην άσκηση της προσευχής χρησιμοποιούμε το όνομα αυτό Ιησούς αποκλειστικά ως ίδιον όνομα του Χριστού, του Δευτέρου Προσώπου της Αγίας Τριάδος. (137)

B 32 Κατά την αρχαιότητα δόθηκε η εντολή να μη προφέρεται το όνομα του Θεού επί ματαίω (δηλ. για μάταια ζητήματα). Ο Κύριος δε, έδωκε την εντολή και την υπόσχεση να «ζητούμε παρά του (Θεού) Πατρός, στο δικό του Όνομα». Δια της ελεύσεως του Χριστού αποκαλύφθηκαν σε εμάς όλα τα ονόματα του Θεού με τη βαθύτερή τους έννοια, εμείς δε έπρεπε να τρέμουμε - όπως αυτό συμβαίνει με πολλούς ασκητές, ανάμεσα στους οποίους μου δόθηκε να ζήσω - προφέροντες το Άγιον όνομα του Ιησού. Θα ήταν τολμηρό να πω ότι και εγώ είμαι ζων μάρτυς του ότι η αξία επίκληση του ονόματος τούτου γεμίζει δια της παρουσίας του Αιωνίου Θεού όλο το είναι μας, μεταφέρει τον νου σε άλλες σφαίρες και μεταδίδει σε εμάς ιδιαίτερη ενέργεια νέας ζωής. **Το Θεϊόν Φως, περί του οποίου δεν είναι εύκολο να μιλήσουμε, έρχεται δια του Ονόματος τούτου.**

B 33 Γνωρίζουμε ότι όχι το όνομα Ιησούς, αλλά και πάντα τα άλλα Ονόματα, τα αποκαλυφθέντα σε μας Άνωθεν, συνδέονται οντολογικά μ' Αυτόν - τον Θεό. Το γνωρίζουμε από την πείρα της Εκκλησίας. **Όλα τα μυστήρια στην Εκκλησία μας τελούνται δια της επικλήσεως των Θεϊών Ονομάτων και πρωτίστως της Αγίας Τριάδος: του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος.** Η όλη λατρεία μας θεμελιώνεται επί της επικλήσεως των Θεϊών Ονομάτων. Δεν αποδίδομε στην ακουστική τους μορφή μαγική δύναμη· όταν όμως προφέρομε αυτά με αληθινή ομολογία πίστεως και σε κατάσταση φόβου Θεού, ευλαβείας και αγάπης, έχομε όντως και τον Θεό μαζί με τα Ονόματα Αυτού. Πολλές γενιές ιερουργών εφύλαξαν την γνώση της δυνάμεως του Ονόματος του Θεού και τελούσαν τα μυστήρια με βαθειά αίσθηση της παρουσίας του Ζώντος Θεού. Σ' αυτούς **αποκαλύφθηκε το μυστήριο της ιερουργίας της Θεϊας Λειτουργίας.** Δεν αμφέβαλλαν αυτοί ότι το Αίμα και το Σώμα του Χριστού ευρίσκονται ενώπιόν τους σε όλη τους την πραγματικότητα. Επί του άρτου και του οίνου έγινε η επίκληση του Ονόματος Εκείνου, ο Οποίος προφέρει λόγον, και ο λόγος εκείνος καθίσταται «γεγονός». «Και είπεν ο Θεός, γεννηθήτω φως και εγένετο φως». (140)

B 34 Το όνομα Ιησούς δόθηκε κατά αποκάλυψη Άνωθεν. Τούτο προέρχεται εκ της αιωνίου Θεϊας σφαίρας και ουδόλως αποτελεί επινόηση γηϊνού νοός, αν και είναι εκφρασμένο με ανθρώπινη (κτιστή) λέξη. **Η αποκάλυψη είναι πράξη-ενέργεια της Θεότητας, και ως τέτοια ανήκει σε άλλο επίπεδο υπερβαίνουσα τις κοσμικές ενέργειες.**

B 35 ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ: «Ως τώρα δεν ζητήσατε τίποτα στο Όνομά Μου· ζητάτε και θα λάβετε, για να είναι η χαρά σας πλήρης... Αληθινά σας λέγω, όσα θα ζητήσετε από τον Πατέρα στο όνομά Μου, θα σας τα δώσει»¹. Οι λόγοι αυτοί του Χριστού αποτελούν το

¹ «έως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη. (Ιω Ιστ-24) ... (Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν) ὅτι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ ὑμῖν». (Ιω Ιε-16 ἀλλὰ καὶ Ιω Ιδ-13)

δογματικό και ασκητικό θεμέλιο της προσευχής δια του Ονόματός Αυτού.

«Επέστρεψαν δε οι εβδομήντα (Μαθητές) μετά χαράς λέγοντες· Κύριε και τα δαιμόνια μας υποτάσσονται στο Όνομά Σου»². Και σε άλλη περίπτωση: «Είδαμε κάποιον να βγάζει δαιμόνια στο Όνομά Σου...»³. **Έτσι λοιπόν, η ιστορία της προσευχής δια του ονόματος του Ιησού ξεκινάει από των Αποστολικών χρόνων.** Δεν διατηρήθηκαν οι λεκτικοί τύποι των δεήσεων αυτών, αλλά όλη η Καινή Διαθήκη είναι γεμάτη από μαρτυρίες, ότι οι Απόστολοι τελούσαν πολλά παράδοξα θαύματα δια του Ονόματος τούτου. (124)

Η κατανόηση δε του περιεχομένου και του νοήματος του Θείου Ονόματος αποκτάται μόνο βαθμιαία. **Και στιγμιαία επίκληση αυτού μπορεί να χαροποιήσει την καρδιά μας** και τούτο είναι πολύτιμο. Αλλά δεν πρέπει να μένουμε στο μέσον της οδού. Η εδώ διαμονή μας είναι σύντομη και οφείλομε να εκμεταλλευτούμε κάθε ώρα, ούτως ώστε να ωριμάσει η περί Θεού γνώση μας. Όταν μάλιστα συμβάλλουν σε ένα, και η χαρά της καρδιάς και το φως του νου, τότε προσεγγίζομε την τελειότητα.

B 36 Δεν θα ήταν περιττό να τονίσουμε ότι στην προσευχή δια του ονόματος του Ιησού ουδέν το αυτόματο ή μαγικό έχουμε. **Εάν δεν αγωνιζόμαστε να τηρήσουμε τις εντολές Του, ματαία θα είναι και η επίκληση του Ονόματος.** Ο Ίδιος είπε: «Πολλοί ερούσι Μοι (θα Μου πουν) εν εκείνη τη ημέρα Κύριε, Κύριε...» (143)

B 37 Όσο πληρέστερα εντείνεται το πνεύμα μας για να ακολουθήσουμε τον Ιησού τον Ναζωραίο, τόσο εκπληκτικότερη γίνεται η αντίθεση μεταξύ του Ουρανίου Αυτού κόσμου και της ορατής πραγματικότητας της Οικουμένης μας. Μία από τις πρώτες συνέπειες της προπατορικής πτώσεως: **Αντί του συνδέσμου της αγάπης εισέδυσσε στην ψυχή των ανθρώπων το ολέθριο πάθος να εξουσιάζουν επί των αδελφών, για να εξασφαλίσουν γι' αυτούς και τα τέκνα τους άνετη ζωή.** Ένεκα της τυφλώσεως αυτής όλος ο κόσμος μας καταποντίσθηκε σε θάλασσα αίματος, σε ατμόσφαιρα εχθρότητος, σε εφιάλτη αμοιβαίων εξοντώσεων. Η προπατορική αμαρτία εισήγαγε πανταχού την διάσπαση. **Μέχρι σήμερα η ανθρωπότητα όχι μόνο δεν ελευθερώθηκε από το πνεύμα της αδελφοκτονίας, αλλά συνεχίζει ακόμα περισσότερο να βυθίζεται σε θανατηφόρο παραλήρημα.** Η πείρα των αιώνων δεν έδιδε τους ανθρώπους. Η δια της βίας νίκη «εν τω κόσμω τούτω» είναι πάντοτε και αναποφεύκτως πρόσκαιρος. Όταν αυτή προεκταθεί στην αιωνιότητα, θα αποδειχθεί ατελεύτητο όνειδος. (243)

B 38 Τείνουν να χαρακτηρίσουν μερικοί την εποχή μας σαν μετά-Χριστιανική. Εγώ δε προσωπικά, στα όρια των γνώσεών μου περί της ιστορίας του κόσμου και του Χριστιανισμού, **έχω πεισθεί ότι ο Χριστιανισμός στις αυθεντικές του διαστάσεις ουδέποτε μέχρι τώρα έγινε δεκτός από τη μεγάλη μάζα, ως όφειλε.** Κράτη είχαν την αξίωση να ονομάζονται «χριστιανικά», και οι λαοί αυτών έφεραν προσωπείο ευσεβείας, όμως «την δύναμιν αυτής ηρνούντο». Έζησαν και ζουν εθνικώς. **Όσον και αν φαίνεται παράδοξο, ακριβώς οι χριστιανικές αυτές χώρες κρατούν επί αιώνες το μέγιστο μέρος της οικουμένης στα σιδηρά δεσμά της δουλείας· κατά τους τελευταίους δε χρόνους έχουν περικαλύψει τον κόσμο με σκοτεινό νέφος αναμονής του αποκαλυπτικού πυρός:**

Στην παρούσα κρίση του Χριστιανισμού μέσα στις λαϊκές μάζες, είναι τελείως δικαιολογημένο να διακρίνουν αυτές την εξέγερση της φυσικής συνείδησης εναντίον εκείνων των διαστροφών, στις οποίες υποβλήθηκε η Ευαγγελική διδαχή κατά την ιστορική της πορεία. (097)

B 39 Η φύση του Πανανθρώπου εδείχθη κατατεμαχισμένη: Συναντώμενοι με τους ομοίους τους οι άνθρωποι δεν αυτο-αναγνωρίζονται πλέον, δεν διακρίνουν την ενότητά τους στην κοινή ζωή. Αγωνιζόμενοι για την ατομική τους ύπαρξη φονεύουν τους αδελφούς, μη κατανοούντες ότι κατ' αυτόν τον τρόπον βυθίζουν και τους εαυτούς των στον κοινό θάνατο. (242)

² «Υπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου». (Λουκ. Ι-17)

³ «...διδάσκαλε, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν» (Μάρ. Θ-38)

Η απόγνωση για τους κατοίκους του πλανήτη μας δεν παύει να αυξάνει, και **είναι βαρύ μέχρις αίματος να προσεύχεται κάποιος για τον κόσμο αυτό, έτσι ως είναι.**

Υπήρξαν όμως ώρες παραδόξου θριάμβου, όταν η άκρα μωρία των πάντων με διαβεβαίωνε περί της αναπόφευκτης παρουσίας ενός άλλου «πόλου» στο είναι του κόσμου - της **Σοφίας**. Δεν Την έφθασα, αλλά αυτή έχυne στην ψυχή μου την ελπίδα της μεταμορφώσεως όλης της κτίσεως, και η προσευχή για όλο τον κόσμο αναζωπυρωνόταν στην καρδιά μου, και το ανέσπερο Φως θεράπτευε την ψυχή μου. (244)

B 40 Στις ημέρες μας παρατηρείται παντού σύγχυση πνεύματος και συνεχώς αυξανόμενη απόγνωση. Πλείστα βιβλία εκδίδονται παρά ποτέ άλλοτε, αλλά δυστυχώς η πλειονότης τους φέρει **συγκρητιστικό χαρακτήρα στην απόπειρα να ενωθούν σε ένα σύνολο ετερογενή στοιχεία**, που συχνά στον ίδιο τον πυρήνα τους είναι αντιφατικά και στην πράξη ασυμβίβαστα· από αυτό και η αυξανόμενη ταραχή. Ο Άγιος Ισαάκ ο Σύρος εξελάμβανε την μετάνοια και την συνετή ησυχία ως την πλέον βεβαία οδό προς την βαθεία γνώση του Θεού και της εν Αυτώ ζωής. Και ακριβώς αυτό - πράγμα τόσο σπάνιο επί της γης - θεωρούσε σαν το πιο σημαντικό έργο. (234)

+ + +

Γ 01 «Εν αρχή ήν ο Λόγος». Χωρίς Αυτόν τίποτε δεν υπάρχει. (α/α=5)

Γ 02 Ήδη από τη γέννησή μας γινόμαστε κληρονόμοι του Αδάμ. Μπορούμε να ζήσουμε την κατάσταση της πτώσεως, που είναι μια φοβερή απόκλιση από την αγάπη του Πατρός, ως την μόνη πραγματικότητα του ανθρωπίνου είναι. **Στον κόσμο ζούμε στην ατμόσφαιρα και τη λατρεία της πτώσεως.** Ζούμε στην άνεση και συχνά ντρεπόμαστε να ομολογήσουμε την πίστη μας, να πούμε ότι είμαστε Χριστιανοί. (12, σελ. 19. Θα αναφερόμαστε πλέον μόνο στον αύξοντα αριθμό).

Γ 03 Μετά από δύο παγκόσμιους πολέμους - οι πόλεμοι είναι η κατεξοχήν αμαρτία - ο σύγχρονος κόσμος έχασε τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. (14)

Γ 04 «Ακηδία», ετυμολογικά σημαίνει απουσία φροντίδας για τη σωτηρία. **Εκτός από σπάνιες σχεδόν περιπτώσεις, όλη η ανθρωπότητα ζει σε κατάσταση ακηδίας.** Οι άνθρωποι έγιναν αδιάφοροι για τη σωτηρία τους. Δεν αναζητούν τη θεία ζωή. Περιορίζονται στα σχήματα της σαρκικής ζωής στις καθημερινές ανάγκες, στα πάθη του κόσμου και τις συμβατικές πράξεις. Ωστόσο ο Θεός μας έπλασε από το μηδέν «κατ' εικόνα» του Απολύτου και «καθ' ομοίωσίν» Του. Αν η αποκάλυψη αυτή αληθεύει, **η απουσία της μέριμνας για τη σωτηρία δεν είναι άλλο παρά ο θάνατος του προσώπου.** (18)

Γ 05 Η απελπισία είναι η απώλεια της συνειδήσεως ότι ο Θεός θέλει να μας δώσει την αιώνια ζωή. **Ο κόσμος ζει στην απελπισία.** Οι άνθρωποι έχουν καταδικάσει οι ίδιοι τον εαυτό τους στο θάνατο. Πρέπει να παλέψουμε σώμα προς σώμα με την ακηδία. (19)

Γ 06 Οφείλουμε να είμαστε άκρως ευαίσθητοι στις ανάγκες των άλλων. **Τότε θα είμαστε ένα** και η ευλογία του Θεού θα μένει πάντοτε μαζί μας άφθονη! (39)

Γ 07 Αν όπως ομολογούμε στο Σύμβολο της πίστεως ο Χριστός είναι ο αληθινός Θεός, ο Σωτήρας του κόσμου, ο Δημιουργός του σύμπαντος, πώς μπορούμε να συμβιβάσουμε αυτή τη θεωρία μας με την (στενή) ιδέα της εθνικότητας, του τόπου, της εποχής;... (41)

Δε γνωρίζω Χριστό Έλληνα, Ρώσο, Άγγλο, Άραβα... Ο Χριστός είναι για μένα το παν, το υπερκόσμιο Είναι. (42)

Στην Γραφή αναφέρεται συχνά ότι ο Χριστός πέθανε για όλο τον κόσμο, για τις αμαρτίες όλων των ανθρώπων. **Μόλις περιορίσουμε το πρόσωπο του Χριστού μόλις το κατεβάσουμε στο επίπεδο των εθνότητων, χάνουμε το παν και βυθιζόμαστε στο σκοτάδι.** Τότε ανοίγει ο δρόμος προς το μίσος ανάμεσα στα έθνη, προς την έχθρα μεταξύ των

κοινωνικών ομάδων. (43)

Όποιος αγαπά τον Χριστό αφομοιώνει και φέρει μέσα του τα αισθήματα που είχε ο Ιησούς Χριστός, **ζει την ανθρωπότητα ως ένα Αδάμ**, προσεύχεται για τον «Αδάμ παγγενή». Ιδού ο αληθινός Χριστιανισμός. (44)

Γ 08 Εν Χριστώ η συνείδησή μας πλαταίνει, η ζωή μας δε γνωρίζει όρια. Στην εντολή «αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σεαυτόν», πρέπει να εννοήσουμε το «ως σεαυτόν» με τον εξής τρόπο: Κάθε άνθρωπος, ο «Αδάμ όλος», είναι το είναι μου. (51)

Η Βασιλεία του Χριστού, γράφει ο Άγιος Σιλουανός είναι να φέρουμε στην καρδιά μας όλο το Σύμπαν, και τον Θεό, τον Ίδιο τον Δημιουργό. (52)

Γ 09 Η μετάνοια δεν έχει τέλος πάνω στη γη, γιατί το τέλος της μετανοίας θα σήμαινε ότι γίναμε σε όλα όμοιοι με τον Χριστό. (68)

Γ 10 Μόνον όταν μας φωτίσει το φως του Χριστού μπορούμε να βλέπουμε τις αμαρτίες μας. **Με την προσευχή η καρδιά αρχίζει σιγά-σιγά να συλλαμβάνει τις επιδράσεις των πνευμάτων που γεμίζουν τον κόσμο.** Αντί να προσοδεύουμε, βλέπουμε με ολοένα και μεγαλύτερη οξύτητα τα πάθη που μας κατέχουν. **Κατά παράδοξο τρόπο, το αίσθημα αυτό της μη προόδου είναι πρόδος.** Έστω και αν δεν έχουμε δει ακόμη το άκτιστο Φως του Θεού, μέσω αυτού (του αισθήματος) βλέπουμε τις αμαρτίες μας. (73)

Γ 11 Δεν μπορούμε να αποκτήσουμε την καθαρά προσευχή παρά μόνο με την μετάνοια. Όταν μετανοούμε, δηλαδή όταν καθαριζόμαστε από κάθε αμαρτωλό πάθος, γινόμαστε σιγά-σιγά ικανοί να εισέλθουμε στο Θείο Φως. (74)

Γ 12 Δεν πρέπει ποτέ να συγκρίνουμε τον εαυτό μας με κανένα πρόσωπο. Ο καθένας από μας, όσο μικρός και αν είναι, είναι μεγάλος ενώπιον του Αιωνίου. Ο Θεός συνάπτει με κάθε ανθρώπινη ύπαρξη καρδιακή και μοναδική σχέση. (80)

Γ 13 Όταν διαβάζουμε το Ευαγγέλιο, οι αντιδράσεις του Χριστού σε ό,τι συμβαίνει γύρω Του μας εκπλήσσουν. Τη στιγμή που ο Ιούδας πηγαίνει να Τον προδώσει, Εκείνος λέγει: «Νυν εδοξάσθη ο Υιός του Ανθρώπου». Σε κάθε λειτουργία γιορτάζουμε αυτήν ακριβώς τη στιγμή, την επαναλαμβάνουμε στη συνείδησή μας. **Αν κάποια εχθρική ενάντια στρατιωτική δύναμη μας συλλάβει για να μας σκοτώσει, θα είμαστε άραγε και εμείς ικανοί να πούμε: «Τώρα και εγώ δοξάζομαι και ο Θεός δοξάζεται δι' εμού»;** Όλοι γνωρίζετε αυτή την ιστορία. Είναι το περιεχόμενο της καθημερινής μας ζωής. (84)

Γ 14 Ας φυλάξουμε την προσοχή αυτή που διατηρεί το σώμα μας σε συνεχή ένταση. Χάρη στην ένταση αυτή, ακόμη και στον ύπνο, μπορούμε να έχουμε στο νου το σκοπό της ζωής μας. Η προσευχή μπορεί να εισδύσει ως εκείνο που ονομάζουν οι ψυχολόγοι υποσυνείδητο. **Ένας αληθινός ασκητής ελέγχει πάντοτε τον εαυτό του, ακόμη και στον ύπνο.** Αν αναδυθούν κακοί λογισμοί, εγείρεται και προσεύχεται. Έτσι σιγά - σιγά η συνείδηση θα φωτίσει όλα όσα κάνουμε στην καθημερινή μας ζωή. (122)

Γ 15 Η ακαδημαϊκή θεολογία δεν αρκεί για τη σωτηρία. **Διαβάζετε κυρίως τους ασκητικούς πατέρες.** Εκεί θα μάθετε την αληθινή θεολογία, τη στάση του νου και της καρδιάς απέναντι στον Θεό. (130)

Η καθαρή προσευχή δε δίνεται σε όσους μελετούν πολύ. Υπό την έννοια αυτή, η οδός της θεολογικής επιστήμης δεν είναι καθόλου αποτελεσματική, και σπάνια οδηγεί στην καθαρή προσευχή. (131)

Γ 16 ...Μπορεί να είναι πολύ επικίνδυνη η σπουδή θεολογίας χωρίς την, με όλη την ύπαρξή μας, εμπειρία της ζωής στο Πνεύμα του Χριστού. **Κινδυνεύουμε, πράγματι, να σπουδάζουμε τη θεολογία στις αποφατικές μορφές της σαν φιλοσοφία και ποίηση. Κινδυνεύουμε να**

υιοθετήσουμε κάποια λανθασμένη στάση, να θεωρήσουμε τον εαυτό μας ανώτερο και αυτό αρκεί για να χαθούμε. Μια άλλου είδους έμπνευση οφείλουμε να αναζητήσουμε στην «εν Χριστώ» ζωή. (133)

Γ 17 Είναι δυνατό να γίνουμε θύματα πνευματικής πλάνης, αν εκτιμήσουμε αυτό που προσφέρει η θεολογική επιστήμη μάλλον παρά η αγιότητα της ζωής. (135)

Χωρίς το πνεύμα της μετανοίας, χωρίς την εμπειρία της αληθινής υπακοής, δεν μπορεί κανείς να γίνει αληθινός θεολόγος ή ιερέας, δηλαδή πρόσωπο ικανό να διδάξει στους άλλους την αληθινή χριστιανική οδό. (138)

Γ 18 Για να μάθουμε την επιστήμη της εν Χριστώ ζωής δεν είναι αναγκαίο να διαβάσουμε δεκάδες ή εκατοντάδες βιβλία. Ο πνευματικός μου πατέρας μου συνέστησε να διαβάζω μερικές μόνον σελίδες την ημέρα. Ένα τέταρτο της ώρας, μισή ώρα, αλλά να φροντίζω να εφαρμόζω στη ζωή μου αυτό που διάβασα. (139)

Γ 19 Με τη μικρή άσκηση της υπακοής ο άνθρωπος εισέρχεται στο άναρχο είναι του Θεού. (148)

Η υπακοή είναι απαραίτητη για την αιώνια σωτηρία. Προετοιμάστε την καρδιά και το νου σας. Κρατείστε θετική εσωτερική στάση. (149)

Με την υπακοή η καρδιά γίνεται διαρκώς πιο ευαίσθητη για τη ζωή των άλλων, για τα παθήματά τους, για την πρόοδο και τις ανάγκες τους. (154)

Γ 20 Διακονώντας και όχι εξουσιάζοντας τον αδελφό γινόμαστε όμοιοι με τον Κύριο. Ο Χριστός υπέδειξε την οδό κατά τη νύκτα του Μυστικού Δείπνου. Ενώ ήταν ο Κύριος, έπλυνε τα πόδια των μαθητών Του. (155)

Με την υπακοή η καρδιά και το πνεύμα μας θα πλατυνθούν στο άπειρο. (156)

Γ 21 Στην κατάσταση της πτώσεώς μας είμαστε ανίκανοι να κρίνουμε σωστά τον αδελφό μας. Να μην είστε τόσο βέβαιοι ότι ο αδελφός σας σφάλει. Μην τον κρίνετε. (178)

Είναι εξ ίσου λανθασμένο και απατηλό να αναμένουμε την τελειότητα μιας ομάδας, όσο και την τελειότητα ενός προσώπου. Πρωτίστως γιατί κι εμείς οι ίδιοι δεν έχουμε αληθινή και ορθή ιδέα για το τι ακριβώς είναι η τελειότητα. Και ύστερα γιατί η τελειότητα είναι η κατάσταση της πλήρους εξομοιώσεως με τον Χριστό. (188)

Γ 22 Η κοσμική ζωή είναι θεμελιωμένη στη δύναμη, στη βία. Ο σκοπός του Χριστιανού είναι αντίστροφος. Η βία δεν ανήκει στην αιώνια ζωή. Καμιά πράξη που επιβάλλεται με βία δεν μπορεί να μας σώσει. (194)

Η προσευχή αποκαλύπτει τα πάθη που έχουμε μέσα μας. Οι επιθέσεις αυτές (την ώρα της προσευχής) συνήθως αποκαλύπτουν το περιεχόμενο «του είναι» μας. Την ώρα της προσευχής παλεύουμε με όλες αυτές τις εικόνες, όλα αυτά τα πάθη και τις προλήψεις, για να προφέρουμε το Όνομα του Χριστού με καθαρό νου.

Αν αισθανόμαστε κάποια αντιπάθεια για κάποιον, το καλύτερο είναι να μη φέρουμε στο νου την εικόνα αυτού του προσώπου, ούτε την αιτία αυτής της αντιπάθειας, αλλά να προσευχόμαστε έξω απ' όλα αυτά. Με την εσωτερική αυτή εργασία μπορούμε να υπερβούμε την αντιπάθεια, **ν' αρνηθούμε την εικόνα που γεννούν τα πάθη μας.** (231)

+ + +

Δ 01 Χριστιανός για εμάς είναι μόνον εκείνος ο οποίος δέχεται τον Χριστό ως την απόλυτη Αλήθεια και Δικαιοσύνη, ως τον μόνο Θεό-Δημιουργό και Θεό-Σωτήρα...

Ο Χριστιανισμός αποτελεί για μάς μοναδική αποκλειστικότητα, και σε καμμία περίπτωση δεν εξετάζεται σαν μία από τις «παραδόσεις» όπως επιχειρείται από άλλους.

Δ 02 Οι εντολές του Χριστού είναι αντανάκλαση της αιώνιας Θείας ζωής στον κόσμο μας και συγχρόνως η οδός προς αυτήν. **Κάθε θεωρία, όσο και εάν φαίνεται υψηλή και θεία, έξω του Χριστού δεν μπορεί να καταυγάζεται από το Φως της Θεότητας.**

Υπό την προϋπόθεση αυτή ορίζουμε ως νόημα και σκοπό της Ορθόδοξης άσκησης την τήρηση των εντολών του Χριστού με αφοσίωση τόσο ολοκληρωτική, ώστε αυτές να καταστούν ο μοναδικός και αιώνιος νόμος ολοκλήρου του είναι μας...

Δ 03 Η καλλιέργεια της Ορθόδοξης άσκησης φθάνει την υψηλότερή της έκφραση και τελειότητα στην προσευχή. **Η αληθινή προσευχή μας εισάγει στο Θείον Είναι δια της δυνάμεως του Αγίου Πνεύματος... Η τελειότερη εν τούτοις μορφή είναι η καλουμένη καθαρά προσευχή.** Χάριν της αποκτήσεως της καθαρής αυτής προσευχής ο Χριστιανός ασκητής εγκαταλείπει πίσω του τα πάντα. Και στην εγκατάλειψη αυτή συνίσταται, κατ' ουσίαν, εκείνο το οποίο είναι σε όλους μας γνωστό ως **μοναχική αποταγή του κόσμου.** (043)

Ο Χριστός λέγει: **«Μακάριοι οι πραείς ότι αυτοί κληρονομήσουσι την γην»**, ήτοι θα νικήσουν και θα δεσπόσουν του κόσμου υπό την υψίστην έννοια του λόγου αυτού. Η γη ήτοι ο κόσμος, θα υποταχθεί όχι στην τραχεία υλική δύναμη, αλλά στην πραότητα. (044)

Δ 04 Πολλοί νομίζουν ότι η κυριότερη διαφορά της Μοναχικής από την συνήθη μορφή ζωής των άλλων ανθρώπων έγκειται στην αγαμία. Αλλά σύμφωνα προς τους αρχαίους Πατέρες και τους σύγχρονους ασκητές, μεγαλύτερη σπουδαιότητα έχει η υπακοή. **Η υπακοή είναι η βάση του μοναχισμού.**

Ο μοναχισμός είναι προ παντός καθαρότης του νου. Άνευ υπακοής είναι αδύνατον να επιτευχθή αυτό και ως εκ τούτου άνευ υπακοής δεν υπάρχει μοναχισμός... Η καθαρότης του νου είναι μια ιδιαίτερη δωρεά προς τον μοναχισμό, άγνωστος στις άλλες θεάρεστες οδούς. Ο μοναχός γνωρίζει την κατάσταση αυτή όχι με άλλο τρόπο, παρά μόνο με την άσκηση της υπακοής. Ιδού γιατί τη θεωρούμε σαν την κύρια βάση του μοναχισμού, μέσα στην οποία περικλείονται οι άλλες δύο υποσχέσεις σαν μια φυσική συνέπεια. (045)

Δ 05 Η αληθινή ελευθερία υπάρχει εκεί «όπου είναι το Πνεύμα Κυρίου» και γι' αυτό **σκοπός της υπακοής, όπως και της Χριστιανικής ζωής εν γένει, είναι η απόκτηση του Αγίου Πνεύματος.** (048)

Ο άνθρωπος ο οποίος υποδουλώνει τον αδελφό - συνάνθρωπό του, ή έστω επιβουλεύεται την ελευθερία του, καταστρέφει αναπόφευκτα τη δική του ελευθερία, διότι κάθε τέτοια επιδίωξη αποτελεί από μόνη της πτώση από τη Θεία ζωή της αγάπης, στην οποία κλήθηκε ο άνθρωπος.

Δ 06 **Ο πνευματικός οδηγός δεν φονεύει την θέληση του υποτακτικού,** και δεν την υποδουλώνει αυθαίρετα στην δική του **ανθρώπινη θέληση,** αλλ' αναλαμβάνει υπεύθυνα το βαρύ φορτίο της ιερής υπηρεσίας, δια της οποίας μετέχει στην θεία πράξη της δημιουργίας του (πνευματικού) ανθρώπου.

Αλλ' εάν στις Μονές ο Ηγούμενος και οι άλλοι οδηγοί αναγκασθούν να προσφεύγουν στον ανθρώπινο εξαναγκασμό της αδελφότητας, δηλ. την «πειθαρχία», αυτό είναι σαφές σημείο κατάπτωσης του μοναχισμού, ίσως η τελεία λήθη του σκοπού και της ουσίας αυτού.

Δ 07 Χαρακτηριστικό της μεγάλης προς τον Χριστό αγάπης είναι ότι δεν δύναται να συμβιβασθεί με τις σαρκικές απολαύσεις εν γένει, και προ παντός με τις ισχυρότερες όλων, τις γενετήσιες. **Ο νους του ανθρώπου κάτω από την ενέργεια της αγάπης προς τον Θεό αποσπάται εκ της γης και καθαρίζεται από κάθε γήϊνη εικόνα,** ενώ **η σαρκική σχέση τραυματίζει βαθύτατα την ψυχή, ακριβώς με τις εικόνες της.**

Γνωρίζουμε ότι πολλοί προσεγγίζουν εντελώς διαφορετικά το θέμα αυτό. Αλλά μήπως ο λόγος της Γραφής, «δεν θα μείνει το πνεύμα Μου σ' αυτούς, διότι είναι σάρκες» (Γεν. στ' 3), δεν αναφέρεται σ' αυτούς (τους σαρκικούς ανθρώπους);

Δ 08 Η πείρα δείχνει σαφώς σε κάθε άνθρωπο ότι για να φθάσει στην καθαρή προσευχή, είναι ανάγκη να ελευθερώσει τον νου του από τις εικόνες της ύλης, οι οποίες τον βαρύνουν.

Η συνετή άσκηση συνίσταται στο να περιορίσουμε τους εαυτούς μας σε εκείνο το αναγκαίο ελάχιστο των πραγμάτων και της ύλης, χωρίς το οποίο η ζωή θα καθίστατο πλέον αδύνατος. Αλλά το μέτρο των δυνατοτήτων κάθε ενός είναι διαφορετικό. (070)

Δ 09 Ο σύγχρονος άνθρωπος δεν μπόρεσε να οργανώσει τη ζωή του κατά τέτοιο τρόπο ώστε να έχει αρκετή «σχόλη», ελεύθερο χρόνο, για την προσευχή και την πνευματική θεωρία του Θεού. Και αιτία αυτού είναι το άπληστο πάθος της «φιλοκτημοσύνης». Το πάθος αυτό της πλεονεξίας ο Απόστολος Παύλος ονόμασε ειδωλολατρία και ο Όσιος Ιωάννης της Κλίμακος «απιστίας θυγατέρα»... Η γνησία Χριστιανική ακτημοσύνη είναι άγνωστη, ακατανόητη στον κόσμο. **Και εάν τολμήσουμε να ισχυρισθούμε ότι αυτή επεκτεινόμενη απορρίπτει όχι μόνο κτήσεις υλικές, αλλά και διανοητικές, τότε αυτό θα φανεί στην πλειονότητα των ανθρώπων παραφροσύνη!**

Άνθρωποι έχοντες επιστημονικές γνώσεις θεωρούν αυτόν τον πνευματικό τους πλούτο σαν την ουσία της ύπαρξής των, μη υποπτευόμενοι παντελώς ότι υπάρχει άλλη, υψηλότερη γνώση, και θησαυρός αληθινά ασύγκριτος προς τον δικό τους “πλούτο”, που μαζί του φέρει βαθιά ειρήνη.

Με την αναζήτηση της υλικής των άνεσης, οι άνθρωποι έχασαν την πνευματική άνεση και ο σύγχρονος υλικός δυναμισμός ο οποίος δεσπάζει επί των πνευμάτων και των καρδιών του αιώνας τούτου, περιβάλλεται όλο και περισσότερο από δαιμονικό χαρακτήρα. Και αυτό δεν είναι εκπληκτικό, καθ’ όσον τίποτε άλλο δεν εκφράζει παρά την δυναμικότητα της αμαρτίας.

Δ 10 Η αγάπη προς τις κτήσεις εκδιώκει την αγάπη προς τον Θεό και τον πλησίον. Και οι άνθρωποι δεν το αντιλαμβάνονται και δεν θέλουν να εννοήσουν ότι από την απληστία των επιθυμιών τους, που κυριεύουν τα πνεύματα και τις καρδιές τους, εκπηγάζουν τα αναρίθμητα παθήματα ολοκλήρου του κόσμου. (071)

Δ 11 Ο μοναχισμός δεν είναι επινόηση ανθρώπων. Αποτελεί κατηγορική προσταγή του πνεύματός μας κατόπιν της επαφής του μετά του Αγίου Πνεύματος: της επαφής του πυρός της αγάπης του Χριστού, η οποία προσφέρει τη ζωή της για να ζήσουν οι άλλοι, και απ’ αυτούς δέχεται τον θάνατο. Και αυτό είναι αληθινά ο μοναχισμός στο πλέον τέλειο βάθος του, εννοούμενο με τον τρόπο που ομιλεί γι’ αυτό ο Ίδιος ο Κύριος: «Εάν κάποιος έρχεται προς Εμέ και δεν μισεί τον πατέρα του και την μητέρα και την γυναίκα και τα τέκνα και τους αδελφούς και τας αδελφάς, ακόμη δε και την ίδια τη ζωή του, δεν μπορεί να είναι μαθητής Μου...»⁴

Επομένως η αγάπη την οποία φανέρωσε ο Χριστός είναι η τελειότητα. Αλλ’ εμείς δεν είμαστε ικανοί για τέτοια αγάπη ένεκα της υπερηφανίας μας, και μέχρι των ημερών μας οι Χριστιανοί συνεχίζουν να αγνοούν εκείνο περί του οποίου έδωσε εντολή ο Χριστός. **Ο Κύριος αναμένει από εμάς επανάληψη της ζωής Του επί της γης.** Και όμως πόσοι άνθρωποι αντιτίθενται προς αυτό... (098)

Δ 12 Προσευχήθηκε (ο ασκητής Παρθένιος ο Ρώσος) στην Θεομήτορα να του αποκαλύψει το νόημα του μεγάλου τούτου σχήματος. Όταν Αύτη του φανερώθηκε είπε: «**Ο μεγαλόσχημος είναι ευχέτης υπέρ όλου του κόσμου.**»

Δ 13 ...Εκείνοι οι οποίοι λιγότερο εμβαθύνουν στην γνώση των θείων πραγμάτων αποδέχονται τη δική τους αντίληψη σαν την έσχατη τελειότητα και μάχονται να την επιβάλουν σε όλη τη δομή της Εκκλησίας. Γι’ αυτόν ακριβώς το λόγο έλεγε (ο Απόστολος Παύλος) ότι «επότισε» τους ανθρώπους πνευματικό «γάλα». Αναφορικά με εκείνο που τους ξεπερνούσε ήταν δε προσιτό μόνο στον κύκλο των τελείων, ομιλεί για αυτό μόνο στον κύκλο αυτό, των τελείων, προσθέτοντας ότι όλοι «οι θέλοντες να ζουν ευσεβώς εν Χριστώ θα

⁴ Λουκά 18-26: «...Εί τις έρχεται πρός με και ου μισεί τον πατέρα εαυτού και την μητέρα και την γυναίκα και τα τέκνα και τους αδελφούς και τας αδελφάς, έτι δε και την εαυτού ψυχήν, ου δύναται μου μαθητής είναι».

διωχθούν»⁵, ακόμη και μέσα στην Εκκλησία, εφ' όσον **υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι όχι μόνο απορρίπτουν την τελειότητα, αλλά και την μάχονται.** (100)

Δ 14 Για την εποχή μας τα μοναστήρια κλασικού τύπου δεν ανταποκρίνονται πλήρως στις απαιτήσεις του Χριστιανικού πνεύματος, διότι ο μοναχισμός είναι πρωτίστως πνευματική ζωή εκείνης της τάξεως (της τελειότητος) την οποία έδωκε σε εμάς ο Κύριος και στην οποία προ ολίγου αναφέρθηκα.

Δ 15 Πολλοί λένε: «Καλά, αλλά εάν όλοι γίνουν μοναχοί, τότε ο κόσμος θα εκλείψει...» Όχι, δεν θα εκλείψει, αλλά θα έλθει η γενική ανάσταση, και η ιστορία του κόσμου θα λάβει πέρασ όχι δια καταστροφής, αλλά δια χαρμοσύνης θριάμβου και με ανώδυνη διάβαση στην αθάνατο ζωή. (103)

Δ 16 ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο βωμός αυτός (τω αγνώστω θεώ, στην Αθήνα) ανηγέρθη υπό των καλύτερων εκπροσώπων της ανθρώπινης σκέψης, υπό σοφών οι οποίοι έφθασαν τα ύψιστα όρια της γνώσης.

Πάντως οι ανθρώπινες έννοιες δεν οδηγούν στην αληθινή γνώση του Θεού Μυστηρίου.

Το Πνεύμα του Θεού παρακολουθεί τον άνθρωπο ταπεινά και υπομονητικά σε όλες τις οδούς της ζωής του, δια να γνωρισθεί σ' αυτόν, και έτσι να τον καταστήσει μέτοχο της Θείας αιωνιότητός Του. Γι' αυτό και σε κάθε εποχή ο άνθρωπος μπόρεσε να φθάσει σε κάποιο μέτρο στην γνώση του αληθινού Θεού. (109)

Δ 17 Αξιοπαρατήρητη επίσης είναι η εμφάνιση του Θεού στον Αβραάμ υπό την μορφή τριών ανθρώπων, εις τους οποίους αυτός απευθύνεται ως προς ένα Όν.

Η Παλαιά Διαθήκη όπως παρατηρούμε στους Ψαλμούς και τους Προφήτες, γνώριζε τον Θείο Λόγο και το Πνεύμα του Θεού... Όμως εδώ δεν βρίσκουμε την γνώση του Θείου Λόγου και του Θείου Πνεύματος ως Υποστάσεων. Αυτά θεωρούνται ως Ενέργειες (της Θεότητας).

Ο κόσμος της Παλαιάς Διαθήκης ήταν στενά περικλεισμένος στα όρια του ενός Θεού, νοουμένου υπό την έννοια όχι του Χριστιανικού μονοθεϊσμού, αλλά του εξωχριστιανικού ενοθεϊσμού, δηλαδή του Θεού σε μία Υπόσταση (Πρόσωπο).

Δ 18 Δεν μπορούμε να φαντασθούμε Όν, στο οποίο υπάρχουν Τρία διακριτά Πρόσωπα, από μία Ουσία ή Φύση, η οποία διακρίνεται από τις Ενέργειές της, **το Όν δε τούτο να είναι εν τούτοις απολύτως απλό και ασύνθετο.**

Δ 19 Είναι απρόσιτο στην σκέψη μας Όν, στο οποίο διακρίνομε ολόκληρη σειρά πράξεων, όπως επί παραδείγματι την γέννηση του Υιού, την εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος, πράξεις αυτοπροσδιορισμού και αυτογνωσίας, και το οποίον να είναι συνάμα Όν απολύτως απλό, έξω από κάθε διαδικασία και πάσα έκταση.

Η διάνοιά μας δεν μπορεί να συλλάβει τέτοιο Όν του οποίου η μοναδική οντολογική Αρχή, ο Πατήρ, να μην είναι προγενέστερος ούτε του γεννωμένου Υιού, ούτε του εκπορευομένου Αγίου Πνεύματος, και να μη είναι οντολογικώς ανώτερος αυτών.

Όταν η διάνοιά μας συμμορφούται προς την Αποκάλυψη, φθάνει κατά το δυνατόν στην σύλληψη του έως τότε αγνώστου και ακαταλήπτου. (119)

Δ 20 Η Εκκλησία κατέχει την δική της «επιστήμη», αυτήν της Θεογνωσίας.

Μακριά από το να είναι καρπός διανοητικών ερευνών ή αποτέλεσμα της θεολογικής σκέψεως, **το Δόγμα είναι ουσιαδώς η ρηματική έκφραση μιάς «προφανούς αληθείας».**

Η αληθινή κατανόηση των δογμάτων της Εκκλησίας είναι δυνατή μόνον, όταν αρνούμαστε να εφαρμόσουμε τον ιδιάζοντα στο ανθρώπινο λογικό τρόπο του

⁵ «και πάντες δε οι θέλοντες ευσεβώς ζην εν Χριστώ Ιησού διωχθήσονται». (Β' Τιμ. Γ-12).

σκέπτεσθαι.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας ουδόλως βρισκόντουσαν σε διανοητικό επίπεδο κατώτερο εκείνου της φιλοσοφίας και της επιστήμης της εποχής των - απόδειξη εκθαμβωτική τούτου είναι τα έργα τους - διασκέλιζαν δε με κυρίαρχο κύρος τα σύνορα της τυπικής λογικής. Όταν το πνεύμα του ανθρώπου, δια του ελέγχου της πίστewς, βρίσκεται, χάρις στην άνωθεν έμπνευση, ενώπιον της προφανούς αληθείας του υπερτάτου Γεγονότος⁶, τότε μία τέτοια υπέρβαση φαίνεται φυσική σε αυτό. **Μία εμπειρία λοιπόν αυτής της τάξεως κείται στην βάση των δογματικών συνθέσεων.** (126)

Δ 21 Μία τέτοια άμεση γνώση ουδόλως είναι λογικώς αποδεικτή. Είναι ακόμη αδύνατο να την «περιγράψουμε» με τη βοήθεια εννοιών, δια των οποίων λειτουργεί το ανθρώπινο λογικό. Και τούτο όχι μόνο διότι τα πολύ στενά πλαίσια της νοηματικής σκέψεως δεν θα μπορούσαν να περιλάβουν τις θείες πραγματικότητες, αλλά προ παντός διότι **η αληθινή γνώση του Θεού παρέχεται μόνο εντός της υπαρξιακής τάξεως, ήτοι με την βιωθείσα εμπειρία όλου του είναι μας.** Δεν υπάρχει άλλη οδός προς αυτή τη γνώση, παρά μόνο η οδός της τήρησης όλων των εντολών που έδωσε ο Χριστός. (127)

Δ 22 Η χριστιανική πίστη στηρίζεται αναντίρρητα σε δύο θεμελιώδη δόγματα: το δόγμα της ομοουσίου και αδιαιρέτου Αγίας Τριάδος και εκείνο των δύο φύσεων και των δύο θελήσεων, Θείας και ανθρωπίνης, της μοναδικής Υποστάσεως του σαρκωθέντος Λόγου.

Δ 23 Θεωρούντες τους εαυτούς των σαν όντα κατώτερα του Χριστού - αυτό δε να μη φανεί παράδοξο - αρνούνται οι άνθρωποι στην πραγματικότητα να ακολουθήσουν Αυτόν στον Γολγοθά.

Η υποτίμηση στη συνειδήσή μας του Σχεδίου του Δημιουργού για τον άνθρωπο δεν είναι απόδειξη ταπεινοφροσύνης, αλλά πλάνη και μάλιστα αμαρτία μεγάλη. Πρέπει να έχουμε το θάρρος να φθάσουμε στο περιεχόμενο της θείας Αποκαλύψεως «ανακεκαλυμμένω προσώπω» και, «την δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, την αυτήν εικόνα μεταμορφούσθαι από δόξης εις δόξαν καθάπερ από Κυρίου Πνεύματος». (155)

Σημειώσεις (Λεοντίου Μοναχού):

Τα λόγια του γέροντος Σωφρονίου επεξηγούνται από μόνα τους, αν προσέξουμε τι λέει σε διάφορες θέσεις για το ίδιο ζήτημα. Εδώ επισημαίνουμε μόνο λίγα από αυτά.

Είναι ενδιαφέρον ότι ο γέροντας δεν μιλάει θεωρητικά, με μόνο εγκεφαλικές γνώσεις, αλλά αντίθετα τονίζει ότι έχει εμπειρία για όλα όσα μας διδάσκει, ακόμη και για τα δογματικά θέματα: «Μία **εμπειρία** λοιπόν αυτής της τάξεως (των τελείων) κείται στην βάση των δογματικών συνθέσεων» (Δ20). Οι αποκαλυπτικές εμπειρίες στο θέμα των δογμάτων φανερώνουν από μόνες την υπέρβασή τους ως προς τις κοσμικές αντιλήψεις: **«Μία τέτοια άμεση γνώση ουδόλως είναι λογικώς αποδεικτή,** και είναι αδύνατο να την περιγράψουμε με τη βοήθεια εννοιών, δια των οποίων λειτουργεί το ανθρώπινο λογικό» (Δ21). Όμως, **όταν η διάνοιά μας συμμορφούται προς την Αποκάλυψη, φθάνει κατά το δυνατόν στην σύλληψη του έως τότε αγνώστου και ακαταλήπτου.** (Δ19) Δηλαδή αν χρησιμοποιήσουμε τη λογική αφού έχουμε βιώσει και αποδεχθεί την αποκαλυπτική εμπειρία, τότε μπορεί και η διάνοιά μας να την αντιληφθεί, κατά το δυνατόν, αλλά και να την μεταδώσει σε άλλους.

Αν τα δογματικά θέματα υποστηρίξουμε (κακώς πάντως) ότι δεν τα καταλαβαίνουμε όπως πρέπει και γιαυτό δεν έχουμε σωστή στάση σε σχετικά με αυτά ζητήματα, όπως στον **οικουμενισμό** και την **πανθησκεία**, στο ζήτημα της αγάπης προς τους συνανθρώπους μας γιατί είμαστε ψυχροί;

Φταίει κατά κύριο λόγο η φιλαυτία μας και η φιλοκτημοσύνη: **«Η αγάπη προς τις κτήσεις**

⁶ Αν «Γεγονός υπέρτατο» είναι η πνευματικά ψηλαφούμενη υπό των τελείων Αλήθεια των δογμάτων της Αγίας Τριάδος, τότε αυτό το γεγονός πράγματι υπέρκειται όλων των γεγονότων της κτίσεως, ορατής και αοράτου. Κατά την κοσμική αντίληψη εξεταζόμενο, είναι «μη γεγονός».

εκδιώκει την αγάπη προς τον Θεό και τον πλησίον» λέγει ο γέροντας (Δ10). Έτσι όμως οι εμπαιθείς φιλοκτήμονες αυτο-τιμωρούνται: **«Με την αναζήτηση της υλικής των άνεσης, οι άνθρωποι έχασαν την πνευματική άνεση»**. Εγκαθιστώντας στις καρδιές τους τα λίθινα είδωλα των διαφόρων κήσεων έγιναν ολόκληροι στο τέλος λίθινες μηχανές που δουλεύουν με δαιμονικό παραλογισμό, για την όλο και χειρότερη υποδούλωσή τους στην επινοημένη από αυτούς τους ίδιους βασιανιστική ματαιότητα. Γι' αυτό «και ο σύγχρονος υλικός δυναμισμός ο οποίος δεσπόζει επί των πνευμάτων και των καρδιών του αιώνας τούτου, **περιβάλλεται όλο και περισσότερο από δαιμονικό χαρακτήρα**. Και αυτό δεν είναι εκπληκτικό, καθ' όσον τίποτε άλλο δεν εκφράζει παρά την **δυναμικότητα της αμαρτίας**». (Δ09) Και επειδή η αμαρτία οδηγεί στην καταστροφή, έλεγε αλλού ο γέροντας, ότι η σύγχρονη κουλτούρα είναι κουλτούρα πτώσεως, και **«στον κόσμο ζούμε στην ατμόσφαιρα και τη λατρεία της πτώσεως»**. (Γ02)

Το πόσο διαφέρει αυτή η κατάσταση από την Χριστιανική ακτημοσύνη, φαίνεται όταν επιδιώκουμε την τελειότητα, οπότε **ακόμα και οι διανοητικές κτήσεις πρέπει να κενωθούν ή συσταλούν**, κάτι εντελώς αδιανόητο για τους σημερινούς ανθρώπους, (ακόμη και τους κατέχοντας διοικητικές θέσεις στην Εκκλησία): **«και εάν τολμήσουμε να ισχυρισθούμε ότι αυτή (η ακτημοσύνη) επεκτεινόμενη απορρίπτει όχι μόνο κτήσεις υλικές, αλλά και διανοητικές, τότε αυτό θα φανεί στην πλειονότητα των ανθρώπων παραφροσύνη!**

Όταν ο άνθρωπος δεν έχει φθάσει στην τελειότητα η βούλησή του δεν είναι αλάνθαστη, γιατί είναι ανθρώπινη, γιαυτό δεν πρέπει να απαιτεί την υπακοή με ακρίβεια σε όποιον προστάζει, έστω και αν είναι πνευματικός: **«Ο πνευματικός οδηγός δεν φονεύει την θέληση του υποτακτικού, και δεν την υποδουλώνει αυθαίρετα στην δική του ανθρώπινη θέληση**, αλλ' αναλαμβάνει υπεύθυνα το βαρύ φορτίο της ιερής υπηρεσίας, δια της οποίας μετέχει στην θεία πράξη της δημιουργίας του (πνευματικού) ανθρώπου». Επίσης: **«Είναι εξ ίσου λανθασμένο και απατηλό να αναμένουμε την τελειότητα μιας ομάδας, όσο και την τελειότητα ενός προσώπου»**. (Γ21)

Η εξουσία πάνω σε άλλους όταν είναι Χριστιανική πρέπει να βαστάζει όπως ο Χριστός το φορτίο τους, και αυτό πρέπει να τηρείται ιδιαίτερος μέσα στην Εκκλησία: «Αλλ' εάν στις Μονές ο Ηγούμενος και οι άλλοι οδηγοί αναγκασθούν να προσφεύγουν στον ανθρώπινο εξαναγκασμό της αδελφότητας, δηλ. την **πειθαρχία, αυτό είναι σαφές σημείο κατάπτωσης του μοναχισμού, ίσως η τελεία λήθη του σκοπού και της ουσίας αυτού**». (Δ06)

Γι' αυτό: **«Διακονώντας και όχι εξουσιάζοντας τον αδελφό γινόμαστε όμοιοι με τον Κύριο»**. (Γ20)

Ίσως κάποιος μη εξοικειωμένος με το Ορθόδοξο πνεύμα της διδασκαλίας να αναρωτηθεί αν κάπου υπάρχει προφητεία σε όσα λέγει ο γέροντας. Πράγματι έχουμε συνηθίσει να αναζητούμε εξωτερικά φανταχτερά σημάδια σαν χαρακτηριστικά των προφητειών. Το ίδιο ήθελαν την εποχή του Χριστού οι Ιουδαίοι, και τους το αρνήθηκε. Διότι και μόνο ότι επιζητούσαν άλλα σημάδια, εκτός από αυτά που ακολουθούσαν τη διδασκαλία και γενικότερα τη ζωή του Κυρίου, έδειχνε ανθρώπους που δεν ενδιαφερόντουσαν για κάτι το πνευματικό, αλλά **ήταν όλος ο νους τους προσκολλημένος στην ύλη**. Γι' αυτό και το μόνο θαύμα που κάπως τους συγκίνησε, αν και γρήγορα το ξέχασαν, ήταν αυτό του πολλαπλασιασμού των άρτων. Πάντως **δεν το έβλεπαν σαν σημάδι - θαύμα για την πνευματική τους ωφέλεια**: «Με ζητάτε, **όχι γιατί είδατε σημεία**, αλλά διότι εφάγατε από τους άρτους και εχορτάσατε»⁷.

Το κείμενο που παρουσιάσαμε είναι γεμάτο από το προφητικό πνεύμα του γέροντος Σωφρονίου. Περιγράφει τη σύγχρονη πραγματικότητα και μας συμβουλεύει και προειδοποιεί με βάση τις ιερές Γραφές. Προβάλλει τη διαφορά της εποχής μας στην αρετή, από τα πρώτα Χριστιανικά χρόνια, και έτσι μας δίνει ένα πνευματικής διάστασης εσατολογικό μήνυμα. Όταν μας υπενθυμίζει την **Χριστιανική ακτημοσύνη** σε σχέση με την σύγχρονη **απληστία**, που διδάσκεται μάλιστα στα πανεπιστήμια υπό τη μορφή στενόμυαλων και απάνθρωπων

⁷ «απεκρίθη αυτοίς ο Ιησούς και είπεν: αμήν αμήν λέγω υμίν, **ζητείτε με, ουχ ότι είδετε σημεία, αλλ' ότι εφάγατε εκ των άρτων και εχορτάσθητε**». (Ιω ΣΤ-26).

επιστημών, μας προϊδεάζει με τρόπο πειστικό για τις ερχόμενες καταστροφικές συνέπειες. Διότι τι άλλο παρά προφητεία είναι το ότι **από την απληστία «εκπηγάζουν τα αναρίθμητα παθήματα ολοκλήρου του κόσμου»;**

Αν και δεν δίνει ημερομηνίες, είναι επόμενο ότι ανάλογα με την έκταση και ένταση του προβλήματος θα είναι και η έκβασή του. Είχαμε πχ την απληστία των διεθνών τοκογλύφων τραπεζιτών το 19ο και 20ο αιώνα που εκτός των άλλων, επειδή κέρδιζαν περισσότερα από τους πολέμους, τους επιδίωκαν, και έτσι ξέσπασαν οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, η κομμουνιστική επανάσταση κλπ. Επειδή η διεθνής οικονομική φαυλότητα συνέχισε αμετανόητα στο ρυθμό της, τώρα οδηγούμαστε στον 3ο παγκόσμιο πόλεμο. Η διαρκώς αυξανόμενη εμπάθεια, οδηγεί προς τα εκεί τα πράγματα. Και **ο άνθρωπος έχασε πλέον τον έλεγχο της συνείδησής του** τρέχοντας ακάθεκτα προς την καταστροφή. Διότι αυτό σημαίνει **«μετά από δύο παγκοσμίους πολέμους (οι πόλεμοι είναι η κατεξοχήν αμαρτία) ο σύγχρονος κόσμος έχασε τη χάρη του Αγίου Πνεύματος»**. (Γ 03) Η επιστημονική κοινότητα έχασε πλέον την ικανότητα να διακρίνει μεταξύ καλού και κακού, διότι η συνείδησή της δεν την ελέγχει, και η διάνοιά της έχει σκοτισθεί από τα πάθη (εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων). Βρίσκεται κυριολεκτικά υπό δαιμονική κυριαρχία και αντί της λατρείας του Θεού έχει εισάγει **«τη λατρεία της πτώσης της»**, δηλαδή της καταστροφής, **ή ανατροπής της** όπως λέγεται στην Ελλάδα...

Αυτά που είδαμε επίσης περί εξουσίας είναι πολύ προφητικά, αν συγκρίνουμε την «κατά Χριστόν» εξουσία με την εξουσία σε διάφορες εποχές και τώρα. Η συσσώρευση εξουσίας στις μέρες μας βοηθούμενη από την τεχνολογία, αυξάνει την αυταρχικότητα της τελευταίας, που χρησιμοποιεί πλέον τους ανθρώπους σαν άψυχες μηχανές, και σπρώχνει ακάθεκτα και επιταχυνόμενα την ανθρωπότητα προς την καταστροφή, προβάλλοντας ανοικτά τη λύση του **ενός παγκόσμιου ηγέτη, δηλ. του απόλυτου δικτάτορα Αντιχρίστου**. Η ευθύνη των ξεπεσμένων Χριστιανικών χωρών για το χάλι του πλανήτη είναι μεγάλη κατά τον γέροντα Σωφρόνιο: **«Όσο κι αν φαίνεται παράδοξο, ακριβώς οι χριστιανικές αυτές χώρες κρατούν επί αιώνες το μέγιστο μέρος της οικουμένης στα σιδηρά δεσμά της δουλείας»**. Και βέβαια ποια είναι η πραγματικότητα με τα σύγχρονα όπλα, το γνωρίζουμε: **«κατά τους τελευταίους χρόνους έχουν περικαλύψει τον κόσμο με σκοτεινό νέφος αναμονής του αποκαλυπτικού πυρός»**.

Ο γέροντας εκτός από τη δυνατότητα να κάνει πνευματικές αναλύσεις, και μέσω αυτών να μας στέλνει πνευματικά μηνύματα με προφητικό βάθος, μας παρέχει και **πλήθος προσωπικών αποκαλύψεων** τις οποίες έλαβε σε κατάσταση θεωρίας. Και σε τέτοια κατάσταση ότι λαμβάνεται είναι αληθινό, διότι ο Θεός είναι η Αλήθεια: **«Εγώ ειμί η Οδός και η Αλήθεια και η Ζωή»**. (Ιω. Ιδ- 6)

Σε εμάς που είμαστε σε κατώτερο επίπεδο εξηγεί πως να γνωρίσουμε τα πάθη μας δια της προσευχής: **«Η προσευχή αποκαλύπτει τα πάθη που έχουμε μέσα μας. Οι επιθέσεις αυτές (την ώρα της προσευχής) συνήθως αποκαλύπτουν το περιεχόμενο «του είναι» μας»**. (Γ 22) Και επειδή η ώρα του θανάτου είναι πιο σημαντική για τον καθένα μας από το να ξέρει πότε θα γίνει η 2α Παρουσία, έπεται ότι ο γέροντας μας δίνει ένα αληθινά χρήσιμο βοήθημα, σε σχέση με τις κοσμικού περιεχομένου προφητείες για το γενικό τέλος του κόσμου, οι οποίες δεν ωφελούν.

Κάποτε μας μιλάει μέσα από τα βιβλία του εντελώς εσχατολογικά: **«Δεν είμαι απαισιόδοξος, αλλά νομίζω ότι ζούμε στους τελευταίους καιρούς»**. Επίσης: **«Ζούμε στους τελευταίους χρόνους. Μπορεί και τώρα να συμβεί η κρίση»**.

Μας δίνει επίσης ο γέροντας Σωφρόνιος ένα συλλογισμό με προφητικό βάθος, που επιβεβαιώνει ότι ο Θεός θα βοηθήσει τον κόσμο που αναζητάει πνευματική διέξοδο μέσα στο σημερινό χάος, με μια απότομη μεταβολή σαν αστραπή. **«Η παρατηρούμενη σε όλο τον κόσμο πνευματική κρίση άραγε δεν είναι προετοιμασία προς μία νέα μεγάλη αναγέννηση;... Και αυτό είναι δυνατόν να έλθει σαν ισχυρή πλημμύρα, σαν εκτυφλωτική αστραπή στο σκότος του μεσονυκτίου»**. (Β 28) Αυτά ταιριάζουν με όσα μας λέγει και ο άγιος Ιωάννης της Κροστάνδης για την αναλαμπή της Ορθοδοξίας στο όραμά του, που θα έρθει

αιφνιδιαστικά αφού χτυπηθεί σαν με κεραυνό η φαύλη κατάσταση σε όλα τα επίπεδα, κοσμικά και εκκλησιαστικά⁸ από τα αστροπελέκια του 3ου παγκοσμίου πολέμου.

Η αναμενόμενη πνευματική αναλαμπή είναι αποτέλεσμα της Σοφίας του Θεού: **«η άκρα μωρία των πάντων με διαβεβαίωνε περί της αναπόφευκτης παρουσίας ενός άλλου «πόλου» στο είναι του κόσμου - της Σοφίας.** Δεν Την έφθασα, αλλά αυτή έχυσε στην ψυχή μου την ελπίδα της μεταμορφώσεως όλης της κτίσεως, και η προσευχή για όλο τον κόσμο αναζωπυρωνόταν στην καρδιά μου, και το ανέσπερο Φως θεράπευε την ψυχή μου». (B39)

Και ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός⁹ μιλάει για ξαφνικό πόλεμο κατά τα γεγονότα της Πόλης: **«Θαρθεί ξαφνικά· ή το βόδι στο χωράφι ή το άλογο στ' αλώνι»** (74η). (Οκτώβριος ή Ιούλιος). Και: **«Με άλλους θα κοιμηθείτε και με άλλους θα ξημερώσετε»** (34η). Να μην ξεχνάμε ότι τα πολεμικά γεγονότα του 3ου παγκοσμίου πολέμου άρχισαν ήδη, διότι η αιτία είναι από τη Δαλματία λέγει ο άγιος Κοσμάς, δηλ. την περιοχή της πρώην Γιουγκοσλαβίας¹⁰.

Είναι υπερεθνικός ο χαρακτήρας της διδασκαλίας του γέροντος Σωφρονίου. Τονίζει ότι δεν έχει νόημα κανείς εθνικισμός στον Χριστιανισμό. Όμως η συνεισφορά των εθνών, στη νέα Αγιοπνευματική Χριστιανική κοινωνία λαμβάνεται υπ' όψιν και τιμάται, ενώ όσα άτομα ή έθνη δεν συνεισφέρουν σ' αυτή κατακρίνονται: **«Από του μόνου όντως Όντος (Θεού) δύνανται να εκπέσουν και μεμονωμένα άτομα και ολόκληρα γένη».** (085) Ακόμη και η προ-Χριστιανική προσπάθεια τιμάται: **«Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο βωμός αυτός (τω αγνώστω θεώ, στην Αθήνα) ανηγέρθη υπό των καλύτερων εκπροσώπων της ανθρώπινης σκέψης, υπό σοφών οι οποίοι έφθασαν τα ύψιστα όρια της γνώσης¹¹».** Η φιλοπατρία πάντως όπως λέγει και ο Άγιος Νεκτάριος είναι αρετή, γνωστή από την αρχαιότητα: «Εις οιωνός άριστος, αμύνεσθαι περί πάτρις»¹². Και όπως γράφει ο γέροντας Ισαάκ¹³, στο βιβλίο του για τον γέροντα Παΐσιο (+1994): «Αγαπούσε την Πατρίδα και έλεγε: Και η Πατρίδα είναι μια μεγάλη οικογένεια. Δεν επεδίωκε το εθνικό μεγαλείο, την δόξα και την ισχύ με την κοσμική έννοια, αλλά την ειρήνη, την πνευματική άνοδο και την ηθική ζωή των πολιτών, για να μας βοηθά και ο Θεός».

Γενικά και με τα λίγα που είδαμε, καταλαβαίνουμε ότι ο γέροντας Σωφρόνιος ξεπερνάει τα μέτρα ενός απλού διδασκάλου. Είναι προφήτης, αλλά και περισσότερο προφήτου. Μιλάει με το ίδιο Αποστολικό κύρος που μιλούσαν οι Μαθητές του Χριστού γιατί είχε και αυτός διδαχθεί τα μυστήρια της Χριστιανικής πίστης από τον ίδιο το Θεό, πρόσωπο προς πρόσωπο.

Ιωάννου του Θεολόγου (8) 21-5-2010

Λεόντιος Μοναχός

Ιερά Μονή Αγίου Διονυσίου

Άγιον Όρος

www.imdleog.gr

⁸ Για την οικουμενιστική «εκκλησία» που παρακολουθεί ο άγιος Ιωάννης: «Ξαφνικά, ένας κεραυνός άστραψε, ένα φοβερό αστροπελέκι αντήχησε, η γη σείσθηκε και η εκκλησία κατέρρευσε, στέλνοντας τη γυναίκα, τους ανθρώπους, τον παπά και τους υπόλοιπους στην άβυσσο. Σκέφτηκα: Θεέ μου, πόσο τρομερό, σώσε μας!»! Διαβάστε το όραμα με ερμηνεία υπό ΛΜΔ: www.imdleog.gr/diaf/2007/06-ag_I_Krostand-auton.pdf

⁹ Οι προφητείες του ισαποστόλου Αγίου Κοσμά: www.imdleog.gr/htm/proph1a.htm

¹⁰ Η γενικότερη φιλοπόλεμη τακτική της Νέας Τάξης ξεκίνησε από το 1990, 91 στον πόλεμο της Βοσνίας πάνω από τη χώρα μας, και στο Ιράκ κάτω απ' αυτήν. Ο γέροντας Παΐσιος έλεγε, ότι ο πόλεμος που ξεκίνησε τότε (στην πρώην Γιουγκοσλαβία) δεν θα σταματήσει. Διότι με διαδοχικά ανάμματα μικρότερων πολεμικών εστιών θα ανάψει ξαφνικά ο πολύ μεγάλος πόλεμος. Και όπως αρχικά οι πόλεμοι γίνονταν πάνω και κάτω από τη χώρα μας, το ίδιο θα συμβεί και όταν ξεσπάσουν οι μεγάλες μάχες. Αυτό μας το έδωσε ο άγιος Κοσμάς: «Αν ο πόλεμος πιαστεί από κάτω, λίγα θα πάθετε, αν πιαστεί από πάνω, θα καταστραφείτε» (72η).

¹¹ Η γνώση αυτή είναι μη διαμένουσα, πολύ κατώτερη από την αποκαλυφθείσα γνώση που κατέχει η Εκκλησία.

¹² Από τις τελευταίες εμπνευσμένες συμβουλές του Έκτορος στο γυιό του Αστυάνακτα.

¹³ Ο γέρ. Ισαάκ (+1998) ο Λιβανέζος ήταν πνευματικό παιδί του γέροντα Παΐσιου, και από αυτόν έγινε μεγαλόσημος Μοναχός. Δείτε video με βάση το βιβλίο του: www.imdleog.gr/diaf/files/poly10/03/gPaisios_bios.htm